

I Izvještaj vlasti Bosne i Hercegovine – monitoring CPT-a u BiH april-maj 2003. godine

Izvještaj vlasti Bosne i Hercegovine – Ministarstva sigurnosti BiH i resornih ministarstava Republike Srpske i Federacije BiH po zahtjevima Evropskog Komiteta za prevenciju torture i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka/ CPT-a

- Ministarstvo sigurnosti BiH -

Позив на мониторинг Европског комитета за превенцију тортуре и нехуманог и деградирајућег третмана или кажњавања (ЦПТ), министарство безбједности БиХ доставља одговоре ЦПТ-у о кретањима везано за полицијске установе, у свијетлу приједлога и препорука Високог представника о стварању државне полицијске структуре.

У складу са члановима 1 и 9 Одлуке Високог представника («Службени лист БиХ» број 36/04), објављене 5. јула 2004. године Комисија за реструктурирање полиције је сачинила коначан извјештај о раду и приједлоге доставила законодавним институцијама влада и парламентима као примјереним органима за доношење одлука у провођењу препорука о реструктурирању полиције и стварању државне полицијске структуре.

Коначан извјештај предлаже предсједавајућем и владама препоруке за успостављање јединствене структуре полиције под свеукупним политичким надзором министра или министарства у оквиру Савјета министара.

Препоручена јединствена структура је у складу са 12 смјерница о реструктурирању полиције, која између осталог предвиђа ефикасност, дјелотворност, финансијску одрживост, и која одражава етнички састав Босне и Херцеговине, те је заштићена од политичког мјешања, као и да је одговорна пред законом и заједницом.

Што је најважније, радна методологија прецизира да комисија која је радила коначан извјештај уважава законодавне институције влада и парламенте те да је у њиховој надлежности доношење коначних одлука, а да рјешења неће бити наметнута.

- Ministarstvo unutarnjih poslova Federacije BiH -

Povodom Akta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH u vezi podneska Evropskog komiteta za prevenciju torture (CPT) u kojem se daju određeni komentari u vezi sa privremenim odgovorom Vlade BiH, nakon monitoringa koji je obavljen u aprilu – maju mjesecu 2003.godine, dajemo odgovore na postavljena pitanja koja se odnose na Policijske ustanove po tačkama, kako su navedene u postavljenim pitanjima.

2. Komisija za rekonstrukciju policije u Bosni i Hercegovini u decembru 2004. godine sačinila je konačan izvještaj o radu u kojem je predložena jedinstvena policijska struktura u BiH pod nadzorom Ministarstva sigurnosti BiH.

Nova organizacija policije u BiH bi obuhvatala jeinstvenu policijsku strukturu koja bi imala dva nivoa: državni i lokalni. Ove nivoe bi objedinjavalo Ministarstvo sigurnosti na taj način što bi se formirala konferencija direktora koju bi sačinjavali: direktori SIP-e i DGS-a, direktor lokalnih regija te komesari lokalnih regija, kao i direktor Agencije za policijsku podršku.

Jedinstvena policijska struktura bi omogućila da policija bude efikasna i djelotvorna, ekonomična i finansijski održiva i zaštićena od nepropisnog političkog uticaja.

Isto tako stvorili bi se uslovi da se policijski rad odvija kroz partnerski odnos sa zajednicom, da policija bude efikasan dio ukupnog pravnog sistema BiH i da njen rad bude transparentan i u skladu sa demokratskim vrijednostima, međunarodnim standardima o ljudskim pravima i evropskim praksama.

Izvještaj o radu Komisije, nakon razmatranja i donošenja odluke o broju lokalnih regija, Visoki predstavnik za BiH dostavio je Vijeću Ministara BiH, u cilju poduzimanja daljih aktivnosti na rekonstrukciji policijskih snaga u BiH.

3. U cilju obrade postavljenih pitanja u dijelu koji se odnose na policijske ustanove (postojanje djelotvornog sistema zaštite od zlostavljanja – obavještenje o pritvoru, pravo na branioca i pravo na liječnika), zatraženi su odgovori na postavljena pitanja od Kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova i Sektora kriminalističke policije Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova od kojih smo obavješteni o slijedećem:

U cilju uspostavljanja djelotvornog sistema zaštite od zlostavljanja prilikom lišenja slobode osoba i osiguranja prava koja se odnose na osobe lišene slobode Ministarstva unutrašnjih poslova postupaju u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, odnosno u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o krivičnom postupku i Uredbom o postupanju sa osobama lišenim slobode.

U skladu sa navedenim, nakon lišenja slobode osobe, istoj se izdaje Potvrda o lišenju slobode u kojoj se navode razlozi lišenja slobode, mjesto i vrijeme lišenja slobode. Prilikom lišenja slobode osoba se u skladu sa članom 5. Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, upoznaje sa svojim pravima koja uključuju pravo da se na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavjesti o razlozima lišenja slobode, zatim da se pouči da nije dužna dati izjavu, da ima pravo uzeti branioca, koga sama može odabrati, kao i o tome da i njena porodica, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili drugo lice koje ono odredi, budu obavješteni o njegovom lišavanju slobode. Ukoliko osoba lišena slobode želi da iskoristi svoje pravo na prisustvo branioca a nema sredstava za plaćanje pravnih usluga, odnosno slabog je imovnog stanja, angažuje se advokat o trošku Ministarstva ili suda. Pored navedenog osoba lišena slobode ima pravo zahtijevati liječnički pregled, što joj se udovoljava.

Postoje Evidencija osoba lišenih slobode u kojoj se nalaze upiti koji se odnose na osnovna prava (obavještenje o pravima, zahtjev za branioca, zahtjev za medicinskim odsobljem, zahtjev za obavješćavanje člana uže porodice, prijatelja i ostalih), koju popunjava ovlašteno službeno lice a odgovore na upite potpisuje osoba lišena slobode, na koji način potvrđuje da je upoznata sa svojim pravima.

Osobi lišenoj slobode od koje se uzima pismena izjava, bez obzira da li ista prihvata davanje izjave ili se brani šutnjom u izjavi se konstatuje da je upoznata sa svojim konkretnim pravima a ta osoba svojeručnim potpisom potvrđuje da je sa istim upoznata.

Nismo upoznati da li je pokrenut postupak izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku u povodom date inicijative u vezi zakonskog regulisanja prava osoba u policijskom pritvoru na pristup ljekaru.

4. Ova tačka se odnosi na postupanje tužilaca i sudija nakon policijskog pritvora u slučajevima navodnog zlostavljanja.

Potrebno je ponovo napomenuti da u Ministarstvima unutrašnjih poslova postoje Jedinice za profesionalne standarde u okviru kojih unutrašnje kontrole, a u većini Ministarstava Uredi za žalbe javnosti koji nadziru rad unutrašnje kontrole, a kojoj se mogu obraćati osobe koje su lišene slobode i koje smatraju da im nisu obezbjeđena njihova prava ili su zlostavljane.

Po svim žalbama i predstavkama unutrašnja kontrola vodi nepristrasne unutrašnje istrage protiv pripadnika Ministarstva na koje se iste odnose, nakon čega se u slučajevima kada se utvrdi nepropisno i neprimjereno ponašanje pripadnika Ministarstva, protiv istog vodi postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti, a u slučajevima postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo, izvještaj protiv počinioca se dostavlja nadležnom tužilaštvu.

- Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske -

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske na postavljene upite CPT-a daje slijedeće odgovore, kako slijedi.

1. U vezi informacije o kretanjima u pravcu prijedloga i preporuka Visokog predstavnika o stvaranju državne i policijske strukture BiH, obavještavamo Vas da će u vezi sa ovim problemom odluke biti donesene na najvišim organima u Republici Srpskoj.
2. U cilju obrade postavljenih pitanja u tački 3. koja se odnosi na nužno postojanje djelotvornog sistema zaštite od zlostavljanja – obavještenje o pritvoru, pravo na branioca, pravo na ljekara – koja se trebaju primjenjivati od samog početka lišenja slobode (tj. od trenutka kad osobe na koje se navedeno odnosi imaju obavezu ostati u policiji), obavještavamo Vas da je Zakonom o krivičnom postupku koji je usvojen 01.07.2003. godine, istražni sistem prešao u tužilački, istražne funkcije prenesene su na tužioca.
 - Članom 5 Zakona o krivičnom postupku određena su prava lica lišenih slobode i to: da se mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i prije prvog ispitivanja poučiti da nije dužno dati iskaz, da ima pravo uzeti branioca kojeg može sam izabrati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica i drugo lice koje on odredi budu obavješteni o njegovom lišenju slobode.
 - U članovima od 188 do 196 Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske obrađen je pritvor i to: određivanje pritvora, razlozi za pritvor, opšte pravo zadržavanja, nadležnost za određivanje pritvora, trajanje pritvora u istrazi, ukidanje pritvora, određivanje pritvora nakon izricanja presude i lišenja slobode od strane policijskih organa i zadržavanja.
 - Članom 196 Zakona o krivičnom postupku određeno je da policijski organ može lice lišiti slobode ako postoji ma koji razlog predviđen u članu 189, ali je dužan da takvo lice bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata sprovede tužiocu. Prilikom dovođenja, policijski organ će obavijestiti tužioca o razlozima i vremenu lišenja slobode, a upotreba slije je dozvoljena samo u skladu sa zakonom. Tužilac je dužan takvo lice ispitati bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, i u tom roku

odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili sudiji za prethodni postupak staviti zahtjev za određivanje pritvora.

Ukoliko osoba lišena slobode koristi pravo da ga zastupa branilac, a nema sredstava za plaćanje usluga, angažuje se advokat sa spiska advokata donijetog od Advokatske komore Republike Srpske, a koji je proslijeđen svim Policijskim stanicama MUP-a Republike Srpske.

Za svako lice koje se lišava slobode u MUP-u Republike Srpske vode se propisane evidencije, shodno Uputstvu o lišavanju slobode.

Sistem pritužbi u MUP-u Republike Srpske organizovan je tako da je pri Kabinetu ministra formiran Biro za žalbe i predstavke građana, a od ranije funkcioniše Inspektorat za unutrašnju kontrolu. Po svim žalbama i predstavkama Unutrašnja kontrola vodi istrage, nakon čega se za slučajeve u kojima se utvrdi nepropisno i neprimjerno ponašanje pripadnika policije vodi disciplinski postupak, a u slučajevima postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo, izvještaj protiv počinioca dostavlja se nadležnom tužilaštvu.

- Ministarstvo pravde Republike Srpske -

По добијању Извјештаја Европског одбора за спречавање тортуре и нехуменог и деградирејућег третмана или кажњавања (ЦПТ) а који је посетио затворе БиХ у периоду од 27. априла до 09. маја 2004.године Министарство правде Републике Српске је сагледало своје обавезе, а које се односе на давање одговора на коментаре, препоруке и захтјеве за информацијама ЦПТ-а.

Одмах по пријему Извјештаја Министарство правде Републике Српске је сачинило извод из наведеног Извјештаја – затворски дио и доставила га свим Казнено-поправним установама Републике Српске (у даљем тексту: установе), како би се упознале са истим и затражило да га обавијесте о мјерама и радњама које су предузели на спровођењу препорука.

Свим установама наложено је да се са садржајем Извјештаја упознају сви радници који се у свом раду сусрећу са осуђеним и притвореним лицима, те да се у свом раду придржавају датих препорука, као и да доследно поштују законске одредбе и друге процедуре које се односе на особе лишене слободе.

На основу избјештаја из установа, а у вези предузетих мјера и радњи по питању препорука, коментара и захтјева за информацијама – Додатак 1. види се да су оне у границама својих материјалних могућности преузеле све мјере у отклањању уочених слабости.

1. Прелиминарне напомене

По питању прелиминарних примједби став 29 и став 35 –39 Извјештаја ЦПТ-а Министарство правде Републике Српске је доставило Информацију у вези правног оквира за полицијски притвор који је регулисан Законом о кривичном поступку Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” број 50/03) од 27.06.2003.године. Његовим ступањем на снагу установе поступају у складу са чланом 5.тог Закона тј.фактички полицијски притвор не постоји. Новим Законом о кривичном поступку ограничен је период боравка у притвору тако да се истрага окочава у руко од 6 мјесеци.

Када је у питању временски период трајања процеса на

судовима и даље је присутан продужен боравак у притвору до правоснажности пресуде зашто су надлежни и одговорни судови, односно органи који воде поступак.

Посјета адвоката притвореном лицу се одвија уз дозволу суда који је одредио притвор тј. адвокати имају слободан и несметан приступ притвореном од часа његовог притварања. Ангажовање адвоката је у искључивој надлежности притвореног лица било да га сам изабере и плаћа или да га изабере по службеној дужности са понуђеног адвокатског списка.

По питању класификације установа није дошло до измјена у односу на извјештајни период.

Указом Предсједника Републике Српске проглашен је Закон о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 24/04) од 12.марта 2004.године. На основу тих измјена исте године Министар правде Републике Српске је донио измјене појединих Правилника о раду установа у које су уграђени коментари и препоруке ЦПТ-а ("Службени гласник Републике Српске" број 109/04). Напомињемо, да ЦПТ препоруке по овом питању у установама нијесу употпуности отклоњене због њихових скучених просторних капацитета и недостатка материјалних средстава.

Што се тиче капацитета истражних одјељења у установама засада задовољавају потребе. У појединим од њих су извршене доградње постављањем ТВ апарата у собама, телефонских говорница у ходницима, довођења топле воде у просторије за жене и преуређене су просторије за посјете адвоката (КПЗ – Бања Лука).

За смјештајне капацитете осуђених лица ради се на томе да се ставе у функцију сви расположиви објекти у КПЗ: Фоча, Источно Сарајево и Бања Лука, јер је присутан превелик прилив лица на издржавање казне, што у садашњим оквирима ствара проблем обзиром на утврђене европске стандарде – 4 м² по осуђеном лицу.

2. Злостављање особа лишених слободе

Третман осуђених лица у установама се одређује на основу Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске који се примјењује од 01.01.2002.године и Правилника о раду у установама у складу са овим Законом ("Службени гласник Републике Српске број 65/02 и бр.109/04), Упутства о класификацији и рекласификацији осуђених лица која се налазе на издржавању казне затвора у овим установама.

У наведеном периоду у установама Републике Српске није било организовања и испољавања већих нереда, осим мирне побуне половине осуђеничке популације у КПЗ – Бања Лука 28.02.2005.године која је окончана мирним путем следећег дана и једне мирне обуставе рада од стране већине осуђених лица у КПЗ – Фоча 23.06.2004.године.

Разлози протеста осуђених у КПЗ – Бања Лука је незадовољство са додјелом погодности и радом појединог затворског особља, а у КПЗ – Фоча због побољшања њиховог стандарда.

Захтјеви осуђених лица су презентовани Министру и овлаштеним радницима Министарства правде и најужем руководству установе који су заједно са представницима осуђених лица изнашли заједничко рјешење и оба случаја мирним путем ријешили протесте.

За вријеме побуне и обуставе рада комуникацијом са осуђеним лицима усвојени су одређени закључци у циљу рјешавања насталих проблема због чега су осуђена лица протестовала.

За очување реда и дисциплине у установама брину се посебно обучена и оспособљена лица ангажована у служби затворске страже. Начин њеног рада заснован је на примјени педагошких и пенолошких мјера које подразумијевају правилан однос према осуђеним лицима и добру процјену у комуникацији која је најефикасније средство у рјешавању насталих проблема. Средство принуде примјењује се искључиво у складу са прописаним законским нормама и када је угрожена безбједност службених и осуђених лица, посјетилаца, спречавања насиња и самоповређивања међу затворском популацијом.

У наведеном периоду у установама средства принуде су употријебљена једанаест (11) пута (2003- 7 и 2004 – 4) у складу са Законом и сва је Министар правде правдао својим рјешењима.

Ефикасност рада Службе затворске страже темељи се на принципу јединственог дјеловања и сарадње са Службом за преваспитање, као координатором укупног процеса и инструкторском службом.

У КПЗ- Фоча извршава се казна малољетничког затвора. Третман тих особа се спроводи у складу са Законом за извршење кривичних и прекршајних санкција Републике Српске, примјеном хуманих, педагошких и образовних мјера водећи рачуна о њиховим посебним потребама.

У складу са европским стандардима који је потврђен у приједлогу извјештаја невладине организације SAVE the CHILDREN UK стоји да злостављања није било, али да им услови смјештаја не задовољавају европске стандарде, тј. нису смјештени у одвојена одјељења, односно посебну установу.

Ради спречавања нереда, а и уопште боље комуникације између осуђених и службених лица у установама су основани осуђенички савјети. Њихов основни циљ је превентивно дјеловање, заједничка расправа и рјешавање питања везаних за проблематику осуђеничког колектива. Битно питање које се често налази на расправи је спречавање злостављања осуђеног лица од других осуђеног лица.

Самоповређивање осуђених и притворених лица се не сматра лошим понашањем, па се исто не сматра дисциплинским прекршајем, већ се људском комуникацијом настоји таквом лицу помоћи и извући га из кризе у којој је запало.

Кроз програме стручног оспособљавања радника установа који контактирају са осуђеним и притвореним лицима поред стручних садржаја видно мјесто заузимају теме стицања међусобне комуникације тих лица са особама лишеним слободе.

3. Кадровска и управна питања

По питању особља и управе у установама Министар правде је донио Правилник о унутрашњој организацији КПУ Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 7/05) којим су на одговарајући начин прописана ријешења кадровски проблема. У складу са Правилником у наредом периоду биће неопходно извршити попуну предвиђених радних мјеста. Већ је у току пријем нових 30 стражара за потребе установа, а потом ће, када се стекну материјални услови, услиједити пријем радника и у друге службе. Такође, због лоше материјално-техничке опремљености службе страже (средства везе, видео надзор, хемијских средстава, техничких помагала за откривање друге и др.спреме) је отежано одржавање потребног нивоа

безбједности, па ће се у наредном периоду приступити рјешавању неких недостатака, а у складу са материјалним могућностима.

4 .Материјални услови

Смјештајни капацитети особа лишених слободе у појединим установама задовољавају европске стандарде, а у неким као што је КПЗ – Фоча, КПЗ – Бања Лука (одјељење осуђених), ОЗ – Бијељина (одјељење осуђених лица) не задовољавају, а у ОЗ – Добој су на граници критеријума (варирају од попуњености).

Просторије за смјештај особа лишених слободе санитарни дијелови захтјевају да се зависно од установе изврши њихово санирање, тј. кречење, фарбање столарије и намјештаја са којим су опремљене затворске просторије и санација мокрих чворова.

Исто тако потребно је извршити набавку дотрајалог намјештаја, као и побољшање хигијенских услова на свим нивоима у свим установама.

Услови у којима се обављају културно-просвјетне и спортске активности не задовољавају стандардне потребе у свим установама.

Такође, да би се оживио рад појединих секција као што су музика, фолклорна, информатика и кино секција, поред неопходних просторних капацитета неопходна су већа материјала улагања која у овом времену Влада Републике Српске не може обезбиједити.

Треба напоменути, да су у току прошле године у притворске просторије у КПЗ – Бања Лука уведени ТВ у све собе, уграђене телеф.говорнице у ходник, спроведена топла вода за собе у којима су притворене жене и уређена је соба за посјете.

У складу са одредбама ЗКП-а Републике Српске притворена лица нису исказала жељу за радну активност, а за сада није им организована спортска активност, једно што упражњавају је боравак на свјежем ваздуху до два сата дневно.

5. Служба здравствене заштите

У установама је организована здравствена служба, која изузев ОЗ – Бијељина, кадровски неје у потпуности попуњена. Зависно од установе до установе негдје постоји, а негдје не постоји стално запослен љекар и одређен број медицинских техничара. Тамао гдје нема стално запослених медицинских радника исти се ангажују по уговору из мјесних здравствених установа. Специјалистички прегледи осуђених лица обављају се у општим болницама на локалитету установа.Овакав вид функционисања здравствене заштите у потпуности не задовољава, па ће се у наредном периоду извршити потребна попуна са недостајућим здравственим радницима.

Стандард здравствених одјељења у КПУ Републике Српске је различит и варира, од доброг у КПЗ – Бања Лука, задовољавајућег у Источном Сарајеву, Фочи и Бијељини, до недовољног у Окружном затвору Требиње, са напоменом да се у већим установама мора извршити техничко опремање, јер су постојећа техничка средства дотрајала.

Осуђеним и притвореним лицима је омогућен обавезан вид здравствене заштите у складу са важећим законским прописима. Предвиђен је и функционише и вид здравствене заштите и о трошку особе лишене слободе у колико она испољи такав захтјев.

Новопрстиглу особу лишену слободе у установи прегледа љекар (квалификовани медицински радник одговоран љекару) у року од 24 сата, отвара му се здравствени картон и формира се здравствена анамнеза.

Међутим, ако су при пријему на особи видљиве повреде или се она евентуално жали на одређене врсте болова и тортуре приликом привођења иста се не прима, већ се са спроводницима упућује у болницу на љекарски преглед. Тек када спроводиоци доставе љекарски налаз лице се прима у установу. Обавезан љекарски преглед се обавља при отпусту осуђеног лица из установе.

Здравствено особље је упознато са препорукама ЦПТ тако да се љекарски прегледи обављају уз већи степен тајности, повјерљивости и сви љекарски налази и закључци су доступни затворенику или његовом браниоцу. Одступања од овога су изузетна, и то када захтијева љекар или налажу неки други безбједносни фактори, с тим да су присутни обавезни чувати тајност података до којих су дошли.

Контакти са спољним свијетом у установама омогућен је у складу са законом свим осуђеним и притвореним лицима. Одвија се путем посјета чланова уже породице и адвоката, телефона, писане поште, пријема пошиљки и кориштења вањских погодности.

У свим установама посјете адвоката притвореницима су неограничене и неометане. Посјете притвореницима се одвијају у заато намијењеним просторијама. “Слободне посјете” притвореним лицима мушког и женског пола су омогућене у свим установама, уз одобрење надлежног судије који води поступак.

Када је у питању извршење васпитно – поправне мјере за малољетна лица у односу на извјештајни период стање се није промијенило, као ни за извршење казне за особе осуђене на казну малољетничког затвора.

Наиме, одељење васпитно-поправног завода у КПЗ – Бања Лука, још увијек није стављено у функцију због недостатка финансијских средстава за поуну са радним особљем које би радило у њему.

Особе осуђене на казну малољетничког затвора мушког пола у Републици Српској казну издржавају у КПЗ – Фоча, заједно са осталим осуђеним лицима мушког пола која су осуђена на казну затвора веће од 5 година и казне дуготрајног затвора.

Њихови смјештајни и преваспитни услови нису у складу са међународним стандардима – ЦПТ стандарди који кажу да “све малољетне особе лишене слободе морају бити држана у поправним домовима који су посебно пројектовани за особе тог животног узраста, те које нуде режим обликован њиховим потребама” (члан 28. ЦПТ-а).

У току је израда Извјештаја невладине организације SAVE the CHILDREU UK о положају особа осуђених на казну малољетничког затвора, а коју издржавају у БиХ затворима. Тај извјештај ће те добити од наведене организације када буде усвојен на Савјетодавном одбору.

6. Дисциплинска одговорност

Поступак дисциплинске одговорности осуђених лица се спроводи у складу са Правилником о дисциплинској одговорности осуђених лица (“Службени гласник Републике Српске” број 65/02 и 109/04).

Дисциплински поступак води дисциплинска комисија састављена од предсједника и два члана које именује руководилац установе. Поступак се покреће у року од три (3) дана уручењем Рјешења о покретању дисциплинског поступка осуђеном лицу липчно.

У току поступка прикупљају се сви релевантни подаци и изјаве свједока како би комисија располагала са потпуним чињеничним стањем прије доношења приједлога о изрицању дисциплинске казне коју изриче руководилац установе.

У току дисциплинског поступка осуђено лице има право да узме браниоца. Лицу против кога се води дисциплински поступак, остављен је рок за жалбу Министарству правде, уз правну поуку.

Дисциплински оступак се води само за теже дисциплинске прекршаје.

Према постојећим законским прописима могу се изрећи следеће дисциплинске казне:

1. Укор и
2. Самица (најдуже до 30 дана)

Казна самице се може условно одложити на одређени период.

У случају повреде кућног реда о издржавању мјере притвора од стране притвореног лица исти се издваја у зато посебну просторију, обавјештава суд који је одредио притвор, те методом разговора од стране руководног затворског особља покушава се изнаћи оптимално рјешење, што је у досадашњој примјени донијело задовољавајуће резултате.

Већина реакција притворених лица је на рад судова који је одредио притвор, а веома ријетко или скоро никако на поступање затворског особља.

Осим дисциплинских казни према осуђеном лицу се могу изрицати и дисциплинске мјере, међу којима су најтеже усамљење и мјере ограничења.

Мјере се изричу у складу са законом.

Извршене дисциплинских мјера и дисциплинских казни извршава се у посебним и зате намјене одређеним просторијама које су опремљене у складу са законским прописима.

Лица према којима је изречена дисциплинска мјера или казна обавезно посјећује љекар, васпитач, руководилац установе и о томе се води писмена евиденција, а не може се извршити без сагласности љекара. У цјелости се проводи уредно вођење регистра о изреченим мјера упућивања у самицу и друге мјере и евидентирају се у досије затвореника.

Напомињемо, да тапацирана ћелија у КПЗ – Бања Лука (2,4 м²) више није у употреби.

7. Притужбе и процедуре инспекције

Са својим правима у установи особе лишене слободе се упознавају по доласку на издржавање казне затвора путем важећих законских прописа Републике Српске који регулишу ову област. Од других писмених докумената која третирају ову област доступни су им Европска затворска правила и стандарди ЦПТ-а.

У току боравка на издржавању затвора редовно се информишу и упознају са својим правима и обавезама од стране затворског особља, које је задужено за непосредни контакт са њима.

Осуђена лица имају право да понесу жалбе и притужбе у оквиру установе и ван установе (руководиоцу КПУ, судовима, Министарству правде, инспекторима за остваривање права лица лишених слободе, омбусменима и др.међународним институцијама).

Све жабе и притужбе које се подnose од стране осуђених лица се по пријему (отворена или ако су ковертирана) евидентирају се у посебну књигу евиденција, а осуђено лице се писмено обавјештава о начину прослеђивања писменог поднеска.

Такође се води писмена евиденција свих приспјелих одговора на жалбе од стране институција којима се осуђена лица обраћају.

У установама су отворени сви путеви за подношење жалби у оквиру ванзатворског система и даје им се право на повјерљив приступ одговарајућим органима.

Омогућен им је контакт са вањским свијетом без надзора - посјете, разговори, преписка. Долазе им и вјерски службеници по позиву.

Приликом инспекцјских контрола од стане овлашћених радника Министарства правде за надзор над радом установа врши се разговор, по методу слободног избора, са одређеним броје притворених и осуђених лица. По обављеним контролама сачињава се писмени извјештај и доставља се Министру и Руководиоцу установе са приједлогом мјера и роковима за отклањање уочених недостатака.

По Закону о кривичном поступку предсједник суда је дужан једанпут седмично обићи просторије притвора и обавити разговор са притвореним лицима из своје надлежности.

Истина, они то раде петнаестодневно или мјесечно (различно од установе до установе) и у том надзору обављају разговор уз присуство судског полицајца (новина у ЗКП) са лицем у притвору.

Предсједник суда уписује у посебну књигу обилазака своја запажања, сугестије и приједлоге за отклањање уочених недостатака.

У установама је у току уградња одговарајућих сандучића за притужбе са упутама за коришћење истих уз загарантовану тајност.

У свим установама уредно се води предвиђена затворска документација и евиденција ("Службени гласник Републике Српске" број 3/00). На вријеме се обавјештава орган који води поступак притвореног лица (предсједник суда) односно, Министарство правде када је у питању осуђено лице. У поступку је израда јединственог информационог система за вођење свих евиденција на нивоу установа и Министарства правде, што ће омогућити њихову ажурност и бржи проток информација.

Може се закључити да се све наведене препоруке из Извјештаја ЦПТ-а, а које нису захтијевале већа материјална улагања, у надлежности установа углавном се у пракси примјењују.